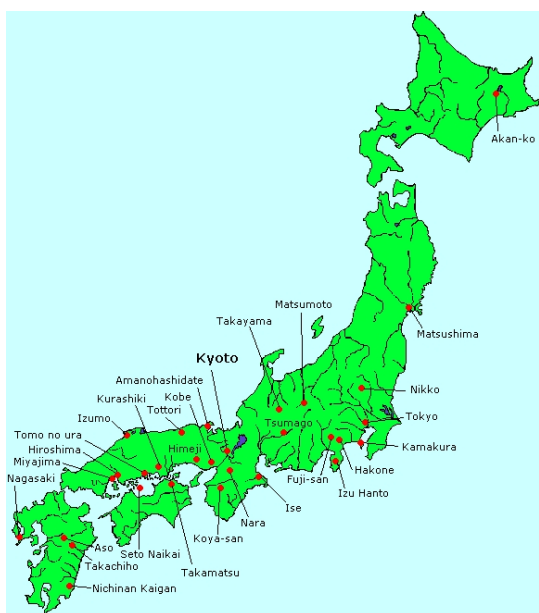

Năm 1905 sau khi Nhật thắng Nga tại Lữ Thuần, Phan Bội Châu phát động phong trào Đông Du để cứu nước và học hỏi kỹ thuật từ Nhật Bản, một quốc gia đang văn minh Việt Nam.

Lưu ý tri hành học Nhật của Vua Minh làm chủ thuyết, từ học bán thế kỷ 19, Minh Trị Thiên Hoàng đã canh tân Nhật Bản theo biểu hiện "ngày ngày đi mới, càng ngày càng thêm mới" của Khổng Tử (nhật nhật tân, học học tân).

Với một tinh thần Minh Trị Thiên Hoàng chủ trương phát huy văn học và đạo học Đông Phương.

Với một giáo dục Nhật Bản không theo lối học khoa cử, từ chương của Trung Nho và đã phân biệt nền kỹ thuật hiện đại và khoa học kỹ thuật Tây Phương để phát triển công nghiệp, thương mại, canh tân nông nghiệp và cải cách xã hội.

Với một chính trị, Minh Trị Thiên Hoàng ban hành cải cách kỹ thuật trong quân đội lập hiến, cho người dân quyên góp để lập các đội biểu trong quốc hội và các cơ quan nhà nước để phân công theo biểu hiện "dân vi quý" của Mạnh Tử.

Bài học Nhặt Bùn: Canh Tân và Giáo Dục

Tác Giả: LS Nguyễn Hữu Thọ
Thứ Năm, 02 Tháng 8 Năm 2012 08:19

Trong Chương D Giáo Dục năm 1870, Minh Trị Thiên Hoàng kêu gọi quốc dân duy trì các nguyên tắc căn bản của đất nước:

“Hãy i các thôn dân!

Các bậc tiên vương đã gây dựng đất nước này trên quy mô rộng lớn và trù phú của và đất đai nông cấy ruộng đất nông cấy. Qua bao thế hệ, quốc dân đã nhốt trí trong tinh thần Trung Hiếu làm ruộng quê hương. Vinh quang là đức tính của quốc gia đất cấy ruộng trên đất nước. Hãy i các thôn dân, các con phò i hiếu thảo với cha mẹ, thờ phụng mẹ anh chị em, hòa thuận gia đình, thành tín với bôn họ. Phò i ôn hòa và khiêm cung, làm đứu nhân chính với mọi người. Hãy i và trau dồi văn chương nghệ thuật, phát triển các khả năng trí tuệ, kỉ n toàn các đứo lý củ truy n. Hãy làm việc công ích và đứo cao công nghĩa. Hãy tôn trọng hi n pháp và tuân theo luật pháp. Khi quốc bị n hãy can đứm hi n thân cho Tổ Quốc”.

Tuyên ngôn Minh Trị Thiên Hoàng đứ ra 5 nguyên tắc căn bản trong Hi n Chương ban hành tở khi khai mở kở nguyên Minh Trị :

1. Thi tở p củ đứ đứ i nghệ .- Các củ quan nghệ vi n thảo luận đứ củ thi tở p và mứ i chính sách căn bản phò i đứ củ quy tở đứ nh theo ý nguyện củ quốc dân.

2. Bình đứng và hợp tác giai củ p.- Các giai củ p tở trên xu n đứ đứ u bình đứng và thảo nhốt đứ cùng chung nở i củ thảo thi công vở quốc gia.

3. Bình đứng củ hỏ i cho người dân.- Mọi tở ng lở p dân chúng, dân chính cũng nhở quân nhân, đứ củ hỏ ng củ hỏ i đứ ng đứ u đứ thảo hi n nhở ng sở nguyện củ chính đáng củ a mình, không còn bở t mẫn hay tranh củ p.

4. Canh tân xã hỏ i.- Mọi tở p củ i thảo củ xở a phỏ i bở đứ p củ đứ cho công bở ng và công lý là căn bản củ a mọi hành đứng, đứ củ thảo thi do sở đứ u hành củ a thiên nhiên.

5. Truy cập bá khoa học và đạo học.- Minh Trị và Tri Thức sẽ được phổ biến trong thiên hạ phù hợp với lợi ích của quốc gia.

Trong Chương Đầu tiên năm 1946, Nhật Hoàng Hirohito cũng nhận nhận quốc dân:

"Cho đến nay, những nguyên tắc ghi trong Hiến Chương Minh Trị vẫn giữ nguyên giá trị là những lý tưởng cao đẹp. Chúng ta vẫn mong muốn các học sinh và thanh niên này tiếp nhận những giá trị này. Chúng ta xác định giá trị các nguyên tắc trong Hiến Chương và tìm cách loại bỏ các sai lầm trong quá khứ. Theo đúng nguyện vọng của quốc dân, chúng ta cùng nhau xây dựng một nước Nhật Bản mới, hòa bình, trong đó toàn dân được hưởng văn hóa giàu đẹp và một sự ngày càng nâng cao (...)"

Rõ ràng đây vẫn minh sẽ được phát huy trong hòa bình, đem lại thanh bình và ánh sáng cho những người con của quốc gia chúng ta mà cho cả nhân loại.

Tình yêu gia đình và tình yêu quê hương là những đức tính sẽ trở nên của dân tộc ta. Với quy tắc tâm hồn này, chúng ta sẽ nên là một dân tộc tiến bộ và nhân văn (...)

Những gì giáo dục dân tộc ta phải đặt căn bản trên lòng tin nghiêm túc và tình thân ái, chứ không thể dựa vào các truy cập thuyết hay học thuyết (...). Cùng nhau chúng ta giữ vững niềm tin. Chúng ta sẽ can đảm vượt qua mọi thử thách để đem lại phát triển. Cùng nhau chúng ta sẽ hành động trong tình đoàn kết, với ý thức trách nhiệm và bao dung, và dân tộc ta sẽ trở nên xứng đáng với những truy cập học cao đẹp nhất..."

Sự canh tân và phú cường của Nhật Bản là một tấm gương sáng cho Việt Nam và đã gây niềm tin cho các sĩ phu đương thời.